

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Сумського державного
університету

_____ А.В. Васильєв

« ____ » _____ 2019 р.

ПОГОДЖЕНО

Голова Національного агентства України
з питань державної служби

_____ К.О. Ващенко

« ____ » _____ 2019 р.

КОРОТКОСТРОКОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації державних службовців
з питань управління фінансами на тему:
«СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ: РОЗВИТОК ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ
ТА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Короткострокова програма підвищення кваліфікації державних службовців з питань управління фінансами розроблена відповідно до: Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки, Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, а також Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки (далі – Стратегія).

Відповідно до цієї Стратегії, реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки за напрямом дотримання загальної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі забезпечується пріоритетний розвиток таких складових частин системи управління державними фінансами: податкова система та управління державним боргом. Це зумовлює актуальність проведення навчальних курсів, присвячених розгляду фундаментальних та прикладних положень з організації реформування системи управління державними фінансами за напрямками реформування податкової системи та управлінням державним боргом.

Мета навчання – розвиток професійної компетентності слухачів курсів підвищення кваліфікації державних службовців, що складає основу управлінської компетентності та засвоєння знань про модернізацію системи управління державними фінансами у рамках стратегії розвитку податкової системи на середньострокову перспективу та управління державним боргом, вироблення умінь та навичок щодо ефективного виконання завдань та посадових обов'язків, необхідних для професійного розвитку та забезпечення реалізації пріоритетів розвитку держави у середньо- та довгостроковій перспективі.

Цілі та завдання: набуття практичних основ реалізації реформи системи управління державними фінансами; оволодіння практичними аспектами реалізації стратегії розвитку податкової системи на середньострокову перспективу та особливостями управління державним боргом в рамках реалізації стратегії реформування системи управління державних фінансів.

Реалізація зазначених цілей передбачає виконання наступних завдань:

–оволодіння методиками прийняття ефективних рішень у межах формування та використання фінансових ресурсів державного та місцевих

бюджетів;

–застосування сучасного інструментарію забезпечення реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами;

–вивчення шляхів формування добросовісної поведінки платників податків;

–поглиблення теоретичних основ та практичних навичок протидії стратегіям та практикам розмивання бази оподаткування та виведення прибутків з-під оподаткування (BEPS);

–вивчення основних засад управління державним боргом в контексті забезпечення боргової стійкості;

–розкриття основних підходів управління ризиками державного боргу;

–оцінка кредитоспроможності громад, процедур надання та моніторингу місцевих гарантій, методів управління ризиками та боргом

–розгляд особливостей трансформаційних змін діяльності органів управління державними фінансами у сфері адміністрування податків та митних платежів.

За результатами навчання слухачі повинні:

знати:

– особливості системи управління державними фінансами та сучасного інструментарію забезпечення реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами;

– види податків і зборів, що становлять податкову систему України та теоретико-методичні засади формування середньострокової перспективи розвитку податкової системи України;

– управління державним боргом як системою фінансово-кредитних відносин між суб'єктами управління державним боргом;

– основні напрями трансформаційних змін діяльності органів управління державними фінансами у сфері адміністрування податків та митних платежів;

уміти:

– формулювати та роз'яснювати основні напрями Стратегія розвитку податкової системи на середньострокову перспективу;

– проводити оцінку та моніторинг рівня дотримання вимог податкового

законодавства;

– користуватись інструментами боргового механізму як складової системи управління державними фінансами.

Нормативно-правове забезпечення організації, змісту і технології навчання.

В основу нормативно-правового забезпечення організації навчання покладені законодавчі і нормативно-правові акти, які регламентують питання державного управління, організації і функціонування системи освіти в Україні, зокрема, підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. До них належать:

- Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII;
- Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 № 2493-III;
- Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 № 586-XIV;
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР;
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» від 06.02.2019 № 106;
- Наказ Нацдержслужби України «Про затвердження Вимог до структури і змісту професійних програм підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» від 30.03.2015 № 65;
- Наказ Нацдержслужби "Про затвердження методичних рекомендацій щодо розробки програм тематичних постійно діючих і короткострокових семінарів, тренінгів, спеціалізованих короткострокових навчальних курсів" від 04 листопада 2011 року № 49;
- Наказ Національного агентства України з питань державної служби «Про затвердження Порядку організації підвищення кваліфікації державних

службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у навчальних закладах за державним замовленням Національного агентства України з питань державної служби» від 19 квітня 2017 року № 86.

Види навчальних занять і застосування методів навчання. Навчальна стратегія проведення курсів підвищення кваліфікації базується на поєднанні аудиторної та самостійної навчально-пізнавальної роботи слухачів. Викладання матеріалу може здійснюватись у формі семінару, тренінгу, ділової гри, круглого столу, дебатів, ситуаційних завдань.

Цільова група: державні службовці.

Очікувані результати навчання, їх вплив на професійну компетентність слухачів і ефективність виконання ними посадових завдань.

Набуті слухачами у процесі навчання знання та навички сприятимуть більш компетентному виконанню їхніх посадових обов'язків та підвищенню дієвості заходів, передбачених урядовими програмами в рамках модернізації національної економіки.

Обсяг часу на реалізацію програми складає 10 годин (0,33 кредиту).

Обсяг навчального навантаження слухача під час підвищення кваліфікації складатиме 7 академічних годин аудиторних занять та 3 академічні години на самостійну роботу. За одиницю планування навчального процесу в програмі прийнято 1 кредит, який дорівнює 30 академічним годинам загального часу навчання (аудиторна + самостійна робота).

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль (залік у формі письмового тестування) здійснюється з метою оцінки результатів досягнення навчальних завдань щодо засвоєння всієї навчальної програми і включає матеріал з усіх модулів загальної та функціональної складових. Тести для заліку формуються відповідно до пропозицій викладачів, які проводили заняття.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН:

№ з/п	Назви складових програми, модулів, тем	Загальна кількість годин/кредитів ЄКТС	Розподіл часу на аудиторні заняття і самостійну роботу	
			аудиторні заняття години/кредити ЄКТС	самостійна робота години/кредити ЄКТС
1	Система управління державними фінансами	3/0,1	2/0,07	1/0,03
2	Стратегія розвитку податкової системи на середньострокову перспективу	3/0,1	2/0,07	1/0,03
3	Трансформаційні зміни діяльності органів управління державними фінансами у сфері адміністрування податків та митних платежів	3/0,1	2/0,07	1/0,03
4	Підсумкове тестування	1/0,03	1/0,03	-
	ВСЬОГО	10/0,33	7/0,24	3/0,09

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 1 Система управління державними фінансами

Мета вивчення теми – формування у слухачів сучасних практичних знань, умінь та навичок, спрямованих на:

- доповнення і розширення знань про державні фінанси, їх склад, структуру та роль у реалізації державної політики;
- розуміння сутності та основних складових системи управління державними фінансами;
- ознайомлення з основними засадами реалізації стратегії реформування системи управління державними фінансами.

У результаті опрацювання навчального матеріалу слухачі повинні знати:

- сутність, види та структуру державних фінансів;
- зміст і практичну цінність концептуальних положень щодо побудови системи управління державними фінансами, тенденцій і закономірностей її формування в Україні;
- склад та функції органів управління державними фінансами в Україні;
- чинники, що впливають на ефективність реалізації реформи управління державними фінансами, та засоби її забезпечення при здійсненні урядових програм в Україні;

уміти:

- розуміти сутність державних фінансів та їх роль у фінансовій системі України;
- визначати критерії поділу державних фінансів на відповідні складові;
- пояснювати сутність системи управління державними фінансами та її вплив на економічну та соціально-політичну ситуацію в суспільстві;
- аналізувати структуру органів управління державними фінансами в Україні, повноваження і компетенцію гілок державної влади;
- давати пояснення щодо особливостей реалізації стратегії реформування системи управління державними фінансами та чинників, які впливають на її запровадження в Україні.

Список рекомендованих джерел:

1. Боярко І. М. Ефективність фінансів державного сектору економіки в системі управління соціально-економічним розвитком України : моногр. / І. М. Боярко, Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека. – Суми : Університетська кн, 2012. – 165 с.
2. Бюджетна політика та бюджетне планування в умовах прогнозної невизначеності: регіональний рівень : наук.-метод. розробка / авт. кол. : А. Г. Ахламов, О. В. Голинська. – К. : НАДУ, 2010. – 44 с.
3. Бюджетна система України та Євросоюзу : монографія / С. О. Булгакова, О. І. Барановський, Г. В. Кучер та ін. ; за заг. ред. Л. А. Мазаракі. – К. : КНТЕУ, 2010. – 409 с.
4. Бюджетний кодекс України: Закон України від 10 черв. 2010 р. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Бюджетний менеджмент : Підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; За заг. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2004. – 864 с.
6. Василик О. Д. Державні фінанси України : Підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / О. Д. Василик, К. В. Павлюк ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : НІОС, 2002. – 608 с.
7. Лук'яненко І. Г. Системне моделювання показників бюджетної системи: принципи та інструменти : монографія / І. Г. Лук'яненко. – К. : ВД «КМ академія», 2004. – 542 с.
8. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин :

монографія /1. О. Луніна. – К.: Наукова думка, 2006. – 432 с.

9. Податковий Кодекс України : Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

10. Порядок розроблення та виконання державних цільових програм : Постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 р. № 106 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.-rada.gov.ua/laws>.

11. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 25.

12. Про державні цільові програми : Закон України від 18.03.2004 р. № 1621 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 25. – С. 352.

13. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.

14. Про затвердження Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України 6 вер. 2005 р. / Офіційний вісник України. – 2005. – № 36. – С. 45.

15. Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 18. – С. 64.

16. Про схвалення Концепція вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України : Розпорядження Кабінету міністрів України, 4 жовт. 2006 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 40. – С. 119.

17. Програма діяльності Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247809587.

18. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275–р.

19. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Джозеф Стігліц ; пер. з англ. – К. : ВД «КМ академія», 2003. – 252 с.

20. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектора / Джозеф Е. Стігліц ; пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К. : Основи, 1998. – 854 с.

21. Стратегія національної модернізації «Україна – 2020». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.old.radakmu.org.ua/file/Strategy%202020.doc>.
22. Стратегія реформування системи управління державними фінансами України 2017-2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/PFM%20Strategy%20presentation>.
- Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015
23. Управління державним бюджетом України : підручник (колектив авторів. – К. : Зовнішня торгівля, 2010. – 816 с.
24. Федосов В. М., Кондратюк С. Я., Сафонова Л. Д. та ін. Бюджетний менеджмент. Практикум: Навч. посіб. / За заг. ред. проф. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2005. – 420 с.

Тема 2 Стратегія розвитку податкової системи на середньострокову перспективу

Мета вивчення теми – забезпечити поглиблення, оновлення практичних умінь і навичок, необхідних державним службовцям для ефективного вирішення завдань професійної діяльності у податковій сфері з метою досягнення стратегічних цілей економічного розвитку, а також сприяти розвитку професійних компетентностей державних службовців щодо заходів реалізації державної стратегії розвитку податкової системи у середньостроковій перспективі.

У результаті опрацювання навчального матеріалу слухачі повинні знати:

- основи податкової політики та її роль у системі державного регулювання соціально-економічних процесів;
- основні види податків і зборів, що становлять податкову систему України;
- результати реформування та трансформації податкової системи України протягом 2014–2017 років;
- проблеми і середньострокові перспективи розвитку податкової системи України;

- норми поведінки платників податків та детермінанти виконання податкових зобов'язань;

- види відповідальності платників податків за порушення вимог податкового законодавства та посадових осіб контролюючих органів за порушення прав платників податків;

- заходи BEPS та статус їх виконання;

уміти:

- враховувати особливості реалізації податкової політики на відповідному етапі економічного розвитку країни;

- демонструвати обізнаність з податковою системою України;

- аналізувати і давати оцінку результатам реформ, проведених у податковій сфері в Україні протягом 2014–2017 років;

- формулювати та роз'яснювати основні напрямки Стратегія розвитку податкової системи на середньострокову перспективу;

- здійснювати аналіз практики застосування податкового законодавства, вносити пропозиції щодо його вдосконалення;

- аналізувати та використовувати фактори, що визначають рівень відповідальності платника податків та державного службовця;

- проводити оцінку та моніторинг рівня дотримання вимог податкового законодавства;

- володіти методами та інструментами протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутків за кордон.

Тема 3 Трансформаційні зміни діяльності органів управління державними фінансами у сфері адміністрування податків та митних платежів

Мета вивчення теми – розглянути основні засади трансформаційних змін органів управління державними фінансами у сфері адміністрування податків та митних платежів, а також сприяти виявленню вмінь використання системних знань для вирішення конкретних завдань професійної діяльності державних службовців.

Перелік знань і умінь, які повинні засвоїти слухачі в результаті вивчення теми

знати:

– основні напрями оптимізації організаційної та функціональної структури ДФС з метою відновлення довіри до ДФС та підвищення ефективності її роботи;

– шляхи реінжинірингу основних бізнес процесів та забезпечення ефективного використання ІТ-сервісів з метою підвищення якості та ефективності податкового адміністрування;

– основи автоматизації камеральних перевірок, системи визначення податкових ризиків, пріоритизації та сегментації боржників з метою зниження адміністративного тиску на платників податків;

– механізм попереднього інформування територіальних органів ДФС України перевізниками про переміщення вантажів;

– основи організації митного пост-аудиту в рамках проведення ДФС перевірок;

– систему управління ризиками у сфері митного контролю.

уміти:

– обґрунтовувати цілі та пріоритети реформування ДФС у податковій сфері;

– демонструвати спроможність самостійно аналізувати сучасний перебіг подій та різні концепції й практичні програми подальшого реформування діяльності ДФС;

– здійснювати аналіз поточного стану системи митного контролю в Україні;

– визначати ознаки і склад корупційних правопорушень у митній сфері, враховувати в професійній діяльності превентивні механізми системи митного контролю.

Список рекомендованих джерел до розділу:

1. Дроговоз, Ю.; Черніков, Д. Як та навіщо реформувати Державну фіскальну службу України (Policy Paper). К.: Європейський інформаційнодослідницький центр, 2015.

2. Кучеркова, С. О. Окремі аспекти податкового адміністрування. Accounting & Finance/Oblik i Finansi, 2018, 80.
3. Лепеха, А. В. Вектори реформування Державної фіскальної служби України: функціональний аспект. Публічне управління та митне адміністрування, 2016, 2: 109–113-109–113.
4. Про Державну фіскальну службу України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>
5. Стратегічний план розвитку ДФС України на 2015–2018 роки [Електронний ресурс] : наказ ДФС України від 12.02.2015 р. № 80 / Державна фіскальна служба України // Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://kr.sfs.gov.ua>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпечний рівень державного боргу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecofin.org.ua/debt-ratio/>
2. Безпечний рівень державного боргу і витрат на його обслуговування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.publicdebt.in.ua/golovna/42>
3. Благун І.Г., Воронко Р.М., Бучкович М.Лі. Бюджетний менеджмент: Навчальний посібник. Львів: «Магнолія – 2006», 2007. 244 с.
4. Близнюк О.С., Губернська Н.Л., Музика О.А., Ксенко Р.А. Місцеві фінанси в Україні: Правове регулювання: Навчальний посібник. К.: Дакор, КНТ, 2007. 316 с.
5. Богдан Т. П. Управління державним боргом і макрофінансові ризики в економіці України / Фінанси України, 2011. №1. С. 13–23.
6. Богдан Т. Регулювання боргових процесів на новому етапі розвитку світової фінансової системи / Вісник НБУ. 2010. № 8. С.18–24.
7. Бондаренко С. О. Зловживання платниками податків своїми суб'єктивними податковими правами : проблеми практики / Право та держ. упр. 2016. № 3 (24). С. 33 – 37.
8. Брехов С.С., Задорожня Л.А. Передумови та напрями протидії агресивному АПП в Україні / Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації :

збірник наукових праць за матеріалами науковопрактичного інтернет-семінару, 21–31 травня 2016 року. – Ірпінь : НДІ фіскальної політики, 2016. С. 70–72.

9. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 544 с. 2

10. Вахненко Т. П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи / Фінанси України. 2009. № 6. С. 14–28.

11. Вахненко Т.П. Зовнішні боргові зобов'язання у системі світових фінансово-економічних відносин / Т.П. Вахненко: Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К.: Фенікс, 2006. 536 с.

12. Виклюк М.І. Система управління державним боргом України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1585>

13. Вівчар О.Й., Солдак М. Ю. Особливості управління державним боргом та методи його удосконалення / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2011_720/56.pdf.

14. Відношення державного боргу та гарантованого державою боргу до ВВП [Електронний ресурс] / сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: http://minfin.gov.ua/file/link/364949/file/vvp_31.12.2012.pdf

15. Власенко Т.А. Управління державним боргом: сутність, поняття та обґрунтування методів реструктуризації / БІЗНЕСІНФОРМ. 2015. № 10. С. 310–317.

16. Власюк О. С., Шемаєва Л. Г., Лондар Л. П. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансової безпеки: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2016. 50 с.

17. Волкова О. Г. Теоретичні питання боргової стійкості держави. Економіка та держава. 2017. № 1. С. 37–40.

18. Державний борг України: механізм управління та обслуговування [Електронний ресурс] / К. Л. Бабчук, Н. В. Мацедонська // . – Режим доступу: <http://intkonf.org/>

19. Державний борг України: економічна суть та сучасний стан [Електронний ресурс] / А.В. Джаман // . – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NITSB_2012/Economics/15_102687.doc.htm

20. Деякі питання вчинення у 2015 році правочинів з державним боргом за державними зовнішніми запозиченнями та гарантованим державою боргом : Розпорядження Кабінету міністрів України № 859-р від 27.08.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/859-2015-%D1%80>.
21. Дроговоз, Ю.; Черніков, Д. Як та навіщо реформувати Державну фіскальну службу України (Policy Paper). К.: Європейський інформаційнодослідницький центр, 2015.
22. Коротун В. І. Світовий досвід протидії агресивному податковому плануванню: висновки для України. /В.І. Коротун, С.С. Брехов // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, 2015. № 2. С. 121–134.
23. Кучеркова, С. О. Окремі аспекти податкового адміністрування. Accounting & Finance/Oblik i Finansi, 2018, 80.
24. Лепеха, А. В. Вектори реформування Державної фіскальної служби України: функціональний аспект. Публічне управління та митне адміністрування, 2016, 2: 109–113-109–113.
25. Лондар С. Л., Лондар О. С. Державна боргова політика України в контексті досвіду постсоціалістичних країн-членів ЄС: монографія/за ред. В. М. Федосова. 2016. 242 с.
26. Мішин М. Трансфертне ціноутворення та план дій BEPS / М. Мішин, Є. Курілов // Вісник Міністерства доходів і зборів України. 2014. № 16. С. 12–16
27. Олійник О. В., Сідельнікова І. В. Боргова безпека України: стан, проблеми, перспективи. Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого. 2011. № 2 (5). С. 41–48.
28. Проект BEPS. Розмивання податкової бази та виведення прибутку з-під оподаткування [Заголовок з екрану] – Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/tax/articles/aboutbeps.html>.
29. Про Державну фіскальну службу України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

30. Проскура К.П. Основні методи мінімізації податкового навантаження в Україні / К.П. Проскура, О.Є. Сушкова // Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова. 2016. Т. 21. Вип. 3. С. 168–175.
31. Руда О.Л. Державний борг України на сучасному етапі розвитку / О.Л. Руда // Економіка та держава. 2015. № 3. С. 64–67
32. Сергієнко О. В. Побудова концепції визначення специфічних показників, які вказують на критичний стан державного боргу саме для економіки України. Молодий вчений. 2014. № 9 (12). С. 59–65.
33. Стратегічний план розвитку ДФС України на 2015–2018 роки [Електронний ресурс] : наказ ДФС України від 12.02.2015 р. № 80 / Державна фіскальна служба України // Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://kr.sfs.gov.ua>
34. Федорович І. М. Економічна оцінка боргової стійкості України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2014. Вип. 25. С. 146–151.
35. Measuring and Monitoring BEPS, Action 11 – 2015 Final Report / OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project // OECD Publishing – 2015 Final Report. 2015 [Electronic resource]. – Available at: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/taxation/measuring-and-monitoring-beps-action-11-2015-final-report_9789264241343-en#page1.
36. Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting. [Electronic resource]. – Available at : <http://oecdru.org/zip/2313338e.pdf>.
37. Addressing Base Erosion and Profit Shifting (Russian version) [Electronic resource]. Paris: OECD Publishing, 2013. 112 p. – Mode of access: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201262-ru>.